

Samenvatting onderzoeksverslag WOU 2018-2020

Naam School: De Lukasschool	
-----------------------------	--

Inleiding

Door de toenemende aandacht voor de pedagogische taak van de school, ontstaat er een grotere nadruk op de samenwerking tussen ouders, scholen en de gemeenschap en wordt de pedagogische afstemming rondom het kind steeds relevanter (Pels, 2011). Kinderen groeien namelijk niet op in een isolement. Alleen wanneer verschillende groepen rondom het kind met elkaar samenwerken kan er recht worden gedaan aan het kind, zo luidt de gedachte (Epstein, 2001).

Ondanks de toenemende aandacht bij beleidsmakers in Nederland voor een betere samenwerking (Pels, 2011), blijkt een goede samenwerking in praktijk nog lastig (Epstein & Sanders, 2001). Uit onderzoek van Stroetinga, Leeman en Veugelers (2018) blijkt dat een knelpunt voor een goede samenwerking een verschil in waarden kan zijn. Waarden kunnen hierbij worden opgevat als ideeën over wat goed leven is. Waarden worden geuit in houdingen, en worden zichtbaar in meningen en gedrag, zoals over en in het onderwijs (Veugelers, 2010). Het niet delen van waarden kan een barrière vormen voor een goede samenwerking. Onderzoek wijst tevens uit dat het delen van waarden een positieve invloed heeft op de relatie tussen ouders en leraren (Hauser-Cram, Sirin & Stipek, 2003).

Vanuit de wens om de samenwerking tussen ouders en leraren te bevorderen is de Lukasschool samen met Werkplaats Onderwijsonderzoek Utrecht (WOU) een onderzoek gestart. In dit onderzoek wordt geanalyseerd wat de denkbeelden van leraren en ouders over de centrale waarden van het onderwijs zijn en hoe zij denken over de visie van de andere partij hierop. De kernwaarden van de school, zoals beschreven in de schoolvisie en ontwikkeld door het lerarenteam zelf, vormden hierbij het uitgangspunt: leren, uitdaging, aandacht en samen.

Context van het onderzoek

De Lukasschool is een reguliere basisschool in de Utrechtse wijk Kanaleneiland. De leerling-populatie bestaat uit voornamelijk leerlingen uit Turkse en Marokkaanse gezinnen met een migrantenachtergrond.

Methode

Om inzicht te verwerven in denkbeelden van leraren en ouders is gekozen voor een kwalitatief onderzoek. Data zijn verzameld m.b.t. semigestructureerde individuele interviews met leraren, en focusgroep interviews met ouders (t.b.v. rijke data). Leraren en ouders zijn door de directie geselecteerd op basis van beschikbaarheid. Ouders zijn tevens geselecteerd op beheersing van de Nederlandse taal, en betrokkenheid bij de school. Van de 12 ouders die zouden participeren aan groepsinterviews, hebben uiteindelijk zeven ouders deelgenomen, waarvan 6 vrouwelijk en 1 mannelijk. Aangezien ouders voornamelijk een Turkse of Marokkaanse achtergrond hadden, zijn de participanten verdeeld over de focusgroepen op basis van hun geslacht om open communicatie te waarborgen. De participanten vormden qua sekse en culturele achtergrond uiteindelijk dus geen afspiegeling van de ouderpopulatie van de school. Data zijn thematisch gecodeerd aan de hand van de kernwaarden, conform richtlijnen voor thematische analyse (Boeije, 2005). Het feit dat in het interview met de leraren niet gevraagd is naar de waarden kansen, kennis en kunde, heeft de analyse van verschillen in het belang dat leraren en ouders hechten bemoeilijkt.

Onderzoeksvraag en doel van het onderzoek

Wetenschappelijke onderzoeksvraag *luidt*: Hoe verhouden de denkbeelden van leraren en ouders van de Lucasschool over de centrale waarden van het onderwijs – en hoe deze tot uiting komen- zich tot elkaar? Met de volgende *deelvragen* wordt de hoofdvraag beantwoord:

1. Wat zijn verschillen en overeenkomsten in de opvattingen van de leraren en ouders over de centrale waarden van de school en hoe deze tot uiting komen?
2. Wat zijn verschillen en overeenkomsten in de opvattingen van de leraren en ouders m.b.t. (on)belangrijke en ontbrekende waarden?

Doel van het WOU-onderzoek op de Lucasschool is om inzicht krijgen in denkbeelden van leraren over de centrale waarden van het onderwijs en hoe zij denken over de visie van ouders hierop.

Resultaten

1 Wat zijn verschillen en overeenkomsten in de opvattingen van de leraren en ouders over de centrale waarden van de school, en hoe deze tot uiting komen?

Leren

Twee ouders geven aan dat leren vooral over kennis gaat. Twee andere ouders geven aan dat leren niet alleen om kennis gaat, maar ook om sociale vaardigheden en andere dingen. De andere ouders geven verschillende dingen aan, namelijk hoe (spelenderwijs), wat er voor nodig is (aandacht) en dat je nooit bent uitgeleerd. Het leren is bijvoorbeeld

terug te zien doordat de kinderen geleerde woorden thuis gebruiken of omdat een kind vooruit is gegaan bij een vak.

De leraren geven allemaal aan dat leren niet alleen om kennis gaat, maar ook om de sociale vaardigheden en levenslessen. Er wordt ook aangegeven dat er verschillende manieren zijn om deze waarde te uiten, bijvoorbeeld door de kinderen te ondersteunen of in gesprek te gaan. Ook worden de lessen Vreedzame School benoemt. Deze lessen passen vooral bij het leren van sociale vaardigheden.

De opvatting van de leraren en ouders komen grotendeels met elkaar overeen. Twee ouders waren redelijk kleingeestig over de waarde leren. Een overeenkomst tussen de ouders en leraren was dat aandacht, oftewel ondersteuning, nodig is om kinderen tot leren te laten komen. Beide groepen gaven manieren aan om tot leren te komen.

Uitdaging

Twee ouders geven aan dat uitdaging is dat kinderen de kans krijgen om te laten zien wat ze kunnen doen, bijvoorbeeld door uitjes. Een ouder geeft aan dat uitdaging vooral is voor sterkere kinderen. Er wordt ook aangegeven dat uitdaging het prikkelen van het kind is, bijvoorbeeld door huiswerk. Een ouder zegt dat kinderen al uitgedaagd worden wanneer ze plezier hebben. Ouders zien de uitdaging terug in de manier waarop de leerkracht met de kinderen omgaat en het werk dat de leerkracht opgeeft. Sommige ouders zien uitdaging nog niet genoeg terug.

De leraren verstaan verschillende dingen onder de waarde uitdagen. Over het algemeen is uitdaging het ondersteunen van de kinderen zodat ze zich verder kunnen ontwikkelen. Het gaat hierbij waarschijnlijk om kinderen van alle niveaus. Er wordt aangegeven dat het vooral om het individuele kind gaat. Enkele leraren noemen dat uitdagen ook te maken heeft met het sociaal-emotionele leren, bijvoorbeeld het verhogen van het zelfvertrouwen. De leerkrachten geven aan dat uitdaging terugkomt door in het opgeven van werk. Ze geven aan dat het soms nog moeilijk is om uitdaging toe te passen in een klas.

Bij de waarde uitdaging komen de meningen van de ouders en leraren wederom grotendeels overeen. Een verschil is dat een ouder het vooral heeft over het uitdagen van de sterkere kinderen, terwijl leraren het ook hebben over zwakkere kinderen. Leraren geven ook aan dat uitdaging te maken heeft met het sociaal-emotionele vlak. Dit heeft geen van de ouders benoemt. De ouders geven aan dat ze uitdaging ook terugzien in de interactie tussen de leerkracht en de leerling, iets wat de leraren niet benoemen. Beide groepen geven aan dat uitdaging terugkomt door werkjes op te geven. Ook geven beide groepen aan dat het niet altijd genoeg terugkomt in de praktijk.

Aandacht

Een ouder geeft aan dat iedereen aandacht nodig heeft, maar dat de manier waarop mensen aandacht willen verschilt. Een ander noemt dat aandacht is wanneer de kinderen extra hulp krijgen op sociaal-emotioneel gebied. Ook wordt er benoemd dat er veel

aandacht is door de goede bezetting en dat de aandacht individueel is. Veel ouders geven aan dat er ook aandacht is voor de ouders, bijvoorbeeld bij het begroeten door de conciërge of wanneer er problemen zijn.

Leraren vatten aandacht vooral op als het krijgen van het vertrouwen van de kinderen, zorgen dat kinderen zich gezien, gehoord, geaccepteerd en veilig voelen. Leraren zeggen dat aandacht tot uiting komt door middel van kleine gebaren en dat het vooral gaat om aandacht voor het individuele kind.

De twee groepen noemen weinig overeenkomende dingen. Ze spreken elkaar echter ook niet tegen. Wel noemen beide groepen dat het vooral gaat om individuele aandacht. Het is opmerkelijk dat veel ouders het hebben over de aandacht die de ouders ontvangen, maar dat de leraren het niet hebben over het contact met de ouders. Dit geeft aan dat de ouders het contact tussen de ouders en leraren belangrijk vinden, maar dat de leraren het belangrijker vinden om aandacht te schenken aan de kinderen. Om de communicatie tussen ouders en leraren te verbeteren, zou het dus een aandachtspunt kunnen zijn vanuit de leraren om het contact met de ouders niet te laten verslappen of er meer aandacht aan te besteden.

Samen

Twee ouders noemen dat samen te maken heeft met de driehoek van de leerling, ouders en de school. Voor de rest wordt genoemd dat men met elkaar moet kunnen opschieten, goed moeten samenwerken, iedereen in zijn waarde moeten laten en dat er een fijne sfeer moet zijn. Ouders geven aan dat samen tot uiting komt door de goede communicatie vanuit de school naar de ouders. Bijvoorbeeld bijeenkomsten, mails of gesprekken wanneer er problemen zijn. Ook merkt een ouder op dat ze die driehoek goed terug ziet komen.

Leraren verstaan onder samen vooral het samenwerken en samen dingen doen. Daarnaast gaat de waarde voor leraren om het vormen van een team zowel met de klas, als met de ouders en collega's. Er wordt ook benoemd dat samen het leren samenwerken is en elkaar helpen. Samen komt volgens de leraren vooral terug door middel van samenspelen, samen werken, overleggen en coöperatieve werkvormen.

Het is wederom opvallend dat de ouders het vooral hebben over het globale aspect van samen of samen met betrekking tot de relatie tussen de leerkrachten en ouders. Beide groepen noemen dat samenwerken bij samen hoort. De leerkrachten zijn echter vooral gericht op wat er in het klaslokaal gebeurt. Ouders merken op dat de waarde vooral terugkomt in de vorm van communicatie tussen de ouders en de school, leerkrachten hebben het over de kinderen samen opdrachten laten maken.

2 Wat zijn verschillen en overeenkomsten in de opvattingen van de leraren en ouders m.b.t. (on)belangrijke en ontbrekende waarden?

Belangrijkste waarden: Drie ouders vinden de waarde uitdaging het belangrijkste. Kansen, kennis en kunde en leren worden elk door twee ouders het belangrijkste gevonden. Aandacht staat bij een ouder op nummer 1. Bij de meeste ouders staat het opdoen van kennis dus hoger in het vaandel staan dan het sociaal-emotionele welzijn. Vier ouders geven aan dat ze geen van de waarden het minst belangrijk vinden. Twee ouders delen samen in op de laatste plek en een ouder geeft aan dat kansen, kennis en kunde het minst belangrijk is.

Bij de leerkrachten wordt de waarde aandacht het belangrijkste gevonden. Twee leraren vinden de waarde samen het belangrijkste en twee leraren geven aan dat er geen waarde is die het belangrijkste is. Een leerkracht vindt de waarde leren het belangrijkste. Alle leerkrachten geven aan dat er geen enkele waarde het minst belangrijk is. Bij leerkrachten lijkt het dat de waarde aandacht en samen de belangrijkste waardes zijn. Beide van deze waardes zijn gericht op het sociaal-emotionele welzijn van het kind en van de klas. Dit lijken leraren over het algemeen dus belangrijker te vinden dan het leren.

Ontbrekende waarden: Een ouder gaf aan dat extra vakken zoals techniek nog misten. Dit valt een beetje onder de waarde leren en uitdagen. Deze waarden zouden daarom nog uitgebreider toegepast kunnen worden. Twee ouders geven aan dat er een betere afstemming moet zijn tussen de basisschool en de middelbare school. Twee ouders geven aan dat veiligheid een belangrijke waarde is die niet wordt benoemd. Twee ouders geven aan dat het buiten zijn/ in de natuur zijn een goede toevoeging zou zijn.

De helft van de leraren geven aan dat ze geen waarde missen. Twee leraren missen de waarde respect. Een docent mist de waarden motivatie en afwisseling. Een andere docent mist buitenschoolse activiteiten.

Conclusie

De opvattingen van leraren en ouders over de centrale waarden (deelvraag 1) blijken in grote lijnen overeen te komen. Het valt wel op dat ouders meer gericht zijn op hoe de waardes van invloed zijn op hen en dat de leerkrachten vooral kijken naar de waardes in het klaslokaal zelf. Dit is op zich logisch, omdat leraren het grootste gedeelte van hun tijd bezig zijn met de kinderen. De ouders hebben juist minder inzicht in wat er in het klaslokaal gebeurt, dus ze zijn meer gericht op de communicatie tussen de school en hen. Dit is ook helemaal niet erg. Het doel van dit onderzoek is om te kijken wat het verschil is tussen de opvattingen van de waarden en hoe dit de samenwerking tussen de ouders en de leerkrachten kan verbeteren. Uit de resultaten komen dat de ouders en leerkrachten op verschillende [niveaus] zijn gefocust. Het zou daarom interessant zijn om te kijken of de samenwerking tussen de twee groepen beter wordt wanneer de leerkrachten ervoor zorgen dat de ouders meer inzicht krijgen over hoe de waarden in het klaslokaal terug

komen. [op welke manieren kan dit?]. Ouders vinden de communicatie tussen hen en de leerkrachten ook erg belangrijk, dus de leerkrachten zouden hier eventueel meer tijd aan kunnen besteden. Dit kan echter lastig zijn, omdat leraren vaak al te weinig tijd hebben.

Ten aanzien van *het belang dat gehecht wordt aan verschillende waarden* (deelvraag 2) zien we een groot verschil tussen de twee groepen. Ouders lijken meer gericht te zijn op het opdoen van kennis en de leraren op het sociaal-emotionele welzijn. Opvallend is ook dat 3 ouders uitdaging de belangrijkste waarde vinden, terwijl geen van de leraren dit als belangrijkste waarde heeft.

Het is opvallend dat de helft van de leraren geen waarde mist, maar dat alle ouders een extra waarde benoemden die nog niet in de visie aanwezig was. Dit verschil zou kunnen komen doordat de ouders met elkaar in gesprek gingen en zo tot de conclusie kwamen dat er toch nog wel een waarde bij zou kunnen. De leraren hadden niet dit soort gesprekken. De genoemde missende waarden die wat met elkaar overeen komen zijn *andere vakken* en *buitenschoolse activiteiten*. Voor de rest hebben beide groepen andere waarden genoemd dan de andere groep. Het kan voor de school interessant zijn om te kijken of ze de missende waarden nog kunnen toevoegen aan hun visie.

Beperkingen: Het vergelijken van de resultaten van de verschillende deelonderzoeken was soms lastig. Dit kwam vooral doordat delen van het onderzoek door verschillende mensen werd gedaan en begeleid. Hierdoor was niet alles hetzelfde of op elkaar afgestemd. Zo werden bij het interview met ouders extra waarden toegevoegd (kansen, kennis en kunde) en werd ouders gevraagd een top 5 konden maken.

Contact

Wil je meer weten over dit onderzoek? Neem dan contact op met Jolanda Snoek, directie@lukasschool.nl